

DET TALADE ORDET GÄLLER

Herr talman!

Den 11 november befriade Ukraina Cherson. På torget vajar nu Ukrainas flagga bredvid den europeiska. Ukrainska män och kvinnor har meter för meter återtagit sitt land, och sin frihet.

Igår dödades två människor i Polen, nära den ukrainska gränsen. En undersökning pågår, och Nato och Sverige följer utvecklingen mycket noga. I tider av kris måste en regering hålla huvudet kallt, och hjärtat varmt.

EU föddes i ruinerna av andra världskrigets fasor, kriserna har format EU, och de fortsätter göra det: Finanskrisen, eurokrisen, migrationskrisen, covid 19-pandemin.

Nu ett nytt blodigt krig i Europa, och en europeisk energikris i krigets spår. Krishantering är en nödvändig kärnkompetens. Men den långa sikten är lika viktig nu som den var före invasionen. Vi måste alltså klara av att hålla inte bara två - utan flera - tankar i huvudet samtidigt.

Den 1 januari tar Sverige över ordförandeskapet i EU:s ministerråd. Jag och den nya regeringen kommer då leda arbetet med att fördjupa EU:s många styrkor – men också för att stärka Europa där EU idag är för svagt. I december återkommer jag här inne med de svenska prioriteringarna. Men låt mig redan idag ta upp fyra samtida europeiska ödesfrågor.

Europas säkerhet är den första - den inre säkerheten och den yttre.

Rysslands invasion av Ukraina påminner oss om att frihet och demokrati får inte tas för givet. Makt går inte före rätt. Den ryska invasionen är en attack mot Ukraina, men också mot alla de värden som Europa står för. De ukrainska soldaterna i Cherson, i Charkiv eller i Slovjansk försvarar inte bara sitt land och sin frihet, de försvarar Europas frihet.

DET TALADE ORDET GÄLLER

På Europeiska rådet häromveckan lyssnade jag och mina 26 kollegor på Ukrainas president Zelensky. Han berättade om hur den ryska terrorn fortsätter, när Ryssland gör energin till ett dödligt vapen. Elsystemet slås sönder i en krigföring som uttryckligen riktar sig mot civilbefolkningen.

Igår kväll talade jag med president Zelensky på telefon och informerade honom om innehållet i Sveriges nya stödpaket till Ukraina. Det blir det mest omfattande militära stödet hittills, större än alla de tidigare tillsammans. Och i enlighet både med vad Ukraina uttryckt behov av, och vad Sverige tillfälligt kan avstå ifrån. Det blir också den största humanitära hjälpen hittills.

EU har efter invasionen visat stark enighet. De som säger att EU inte får något gjort hade fel. Sverige ska göra allt som vi kan för att bevara den enigheten och fortsätta öka sanktionstrycket mot Putins regim. EU ska fortsätta stödja Ukraina för att vinna det här kriget: politiskt, ekonomiskt, militärt och humanitärt.

Det som behövs är en ny Marshallplan. Likt den som lyfte Tyskland ur andra världskrigets ruiner, ska vi nu tillsammans med Ukraina lyfta deras land ur rasmassorna, tegelsten för tegelsten. Sverige välkomnar Ukrainas status som kandidatland, och vi tar fasta på de framsteg som Ukraina har gjort i närmandet till EU.

Kriget leder till större geopolitisk realism. Regeringen vill öka Sveriges roll inom EU:s försvars- och säkerhetspolitik. EU:s roll är att komplettera Nato – inte konkurrera med Nato. Det är min och regeringens mycket bestämda uppfattning att Europa måste ta ett större ansvar för såväl europeisk som för transatlantisk säkerhet.

Även för att öka Europas inre säkerhet måste samarbetet förbättras och fördjupas. Utan en hållfast yttre gräns så hotas den inre rörligheten. Därför behövs bättre gränsbevakning, liksom ökat polissamarbete. Den fria rörligheten inom EU förutsätter att den yttre gränsen respekteras.

DET TALADE ORDET GÄLLER

Det andra ödesfrågan är klimatomställningen. Den nya regeringen ser EU som Sveriges viktigaste klimatpolitiska plattform – och EU som en av världens viktigaste klimataktörer.

Vi blir dagligen påmind om allvaret. Extremväder, översvämningar, temperaturhöjningar. Nyligen visade FN:s meteorologiska organ att temperaturen stiger snabbare i Europa än på någon annan kontinent. Sedan 1991 har den stigit dubbelt så mycket som det globala genomsnittet. Målet att göra EU till världens första koldioxidneutrala kontinent 2050 ligger fast.

Då gäller det att både se hotet – och hoppet. När jag var på klimattoppmötet COP27 i Egypten förra veckan så hörde jag samma budskap från klimatforskare som från svenska företag: Omställningen är nödvändig, men inte ett hinder, utan en möjlighet. Därför säger den nya regeringen ja till högt ställda klimatmål för näringslivet, men nej till politik som stryper innovationsförmågan.

Noggranna avvägningar måste göras när intressen står mot varandra. Ett exempel är skogen, där den nya regeringen kräver att EU fullt ut ska ta hänsyn till den roll som skogen spelar - både som energikälla, som bas för hållbara produkter och som ekonomisk motor. Men också som kolsänka och mylla för biologisk mångfald.

Då kan nya gröna jobb växa fram i Europa. Och Sverige kan visa vägen. LKAB, SSAB, Boliden, och Northvolt är inte bara svenska pionjärer. De är europeiska giganter i den gröna tillväxtmotorn. Och nya företag tillkommer hela tiden. Om sex år kan elflyg mellan Stockholm och Visby bli verklighet genom Göteborgsbaserade Heart Aerospace. Att träffa näringslivet på klimattoppmötet var inspirerande. Min regering vill samarbeta nära med den nya miljörelsen.

Ska omställningen bli möjlig krävs en ny europeisk energipolitik. För klimatet börjar och slutar med energifrågan. Den fossila energin med kol, olja och gas måste in i historieböckerna. Vi säger nej till den av klimatskäl men också av rent säkerhetspolitiska skäl.

Kraftigt utbyggd energiproduktion med kärnkraft, vind, sol och vätgas kan tillsammans med vattenkraften göra oss helt fossilfria. Sverige har respekt för att varje land väljer sin egen

DET TALADE ORDET GÄLLER

energipolitik, men Sverige kommer nu bli en stark röst för att utveckla europeisk kärnkraft. Tillsammans med bland annat Frankrike och Finland kan vi bidra med mer fossilfri el till en robust energiunion.

Herr talman,

Den tredje ödesfrågan handlar om Europas konkurrenskraft - förutsättningen för tillväxt och välstånd, men också för klimatomställningen. Det är oroande att EU halkar efter Asien och USA på centrala ekonomiska områden. Den globala tech-industrin drivs i dag fram på den amerikanska västkusten och den kinesiska östkusten.

Därför måste den inre marknaden fördjupas, den digitala inre marknaden förverkligas och nya frihandelsavtal slutas.

Öppenhet är grunden i tillväxtpolitiken. Men EU:s kapacitet måste samtidigt öka på strategiska områden, där det finns uppenbara sårbarheter i försörjningskedjorna. Det kan ske genom ökad egen produktion eller ökade handelsmöjligheter. Öppenhet får inte betyda ensidigt beroende, än mindre naivitet. Här finns också möjligheter för svenska företag, från unika mineraler till hållbara skogsprodukter.

Innovation och forskning är ekonomins långsiktiga motor. Några av världens viktigaste uppfinningar är europeiska, och förbluffande många är svenska. Men i dag spenderar EU betydligt mindre på forskning och utveckling än USA, Japan eller Sydkorea. Att öka de investeringarna är avgörande för att europeiska företag ska hävda sig i den globala konkurrensen. Europa ska importera talanger till framtidsnäringar, inte exportera dem. Ett första steg är att EU:s medlemsländer når EU:s eget mål att investeringar i forskning och utveckling ska motsvara 3 procent av BNP.

DET TALADE ORDET GÄLLER

EU är inte bara en politisk union. Det är en värderingsgemenskap, som vilar på rättsstaten och på respekten för individens fri- och rättigheter. EU förvaltar därmed en del av vårt europeiska idéarv, från upplysningstiden till våra dagar. Att vårda det arvet är den fjärde stora uppgiften.

EU kan inte och ska inte tolerera att enskilda stater kränker frihetens grundläggande principer. Medlemsländer som inskränker mediefrihet, domstolars oberoende eller HBTQ-personers rättigheter ska möta svenskt motstånd. Sverige ska fortsatt prioritera EU:s rätt att villkora utbetalningar av gemensamma medel med krav på att man respekterar rättsstatens principer.

Sverige ska vara en stark röst för alla HBTQ-personers rätt att leva som registrerade partners i hela EU, och en stark röst mot antisemitism.

Det är inte bara i EU som grundläggande fri- och rättigheter ifrågasätts. På global nivå ökar auktoritära staters makt och inflytande. Inom internationella organisationer flyttar de fram sina positioner.

Vedertagna definitioner om mänskliga rättigheter görs om för att passa diktaturer. Och på den afrikanska kontinenten bedrivs ett cyniskt schackspel för att bromsa demokratisering.

EU måste därför bli en starkare global aktör. Det kommer märkas i ett mycket större fokus på EU i den svenska utrikespolitiken. Det är ofta genom EU som vi kan värna svenska kärntressen och svenska värderingar, och gemensamt agera mot orsakerna till migration.

En gemensam europeisk röst är nödvändig i relationen till Kina. Varje enskilt lands röst är svag, men Kina lyssnar när EU talar med gemensam stämma. Därför behövs den gemensamma Kina-strategin, verktyg för att begränsa kinesiskt inflytande i känslig teknologi, och ett gemensamt agerande när Kina kränker mänskliga rättigheter. I relation till Kina ska Sverige verka för en ökad samsyn mellan Europa och USA.

Samtidigt behövs dialog med Kina – inte minst för klimatet. Klimatfrågan börjar och slutar med energifrågan, men klimatet börjar och slutar också i Kina.

DET TALADE ORDET GÄLLER

EU bevisar gång på gång sin förmåga att hantera kriser. Men uppgiften är större än permanent krishantering. Det är politiska värderingar och politisk vilja som långsiktigt definierar våra framgångar.

EU är fred. Det är försoningen på en kontinent präglad av krig.

EU är handel, fri rörlighet och ekonomiskt samarbete.

EU är mänskliga möten. Studenter på internationella utbyten, turister som reser fritt. Mobiltelefoner utan roamingavgifter.

EU är kulturell gemenskap - och mångfald. Från antikens myter till gotiska katedraler och nordiska folksagor. EU är en organisation, men också en kontinent. Sverige har en särskild uppgift att värna samarbetet med Storbritannien efter Brexit.

I min regering ser vi alla möjligheterna med ett starkare EU, som gör rätt saker. Vi vill möta otillräckligheten, splittringen och oförmågan med samling och handlingskraft.

Sverige har lite för ofta varit vid utkanten av förhandlingsborden i Bryssel – kommit in för sent, för lite och med bristande engagemang. Resultatet är för många lagförslag som är dåligt anpassade för svenska förhållanden. Frågan om lönebildning är ett exempel, felbedömningen om EU:s sociala pelare ett annat. Den nya regeringen kommer se EU-politiken från ax till limpa. Inte för att göra all politik till EU-politik, utan för att göra EU bra där EU behövs, och lämna den nationella och lokala politiken ifred.

Vi kommer bygga starka allianser med länder som delar denna vision. Norden-Baltikum är en självklar plattform för detta. Tillsammans är våra länder starkare.

Herr talman,

Europa befinner sig i en mörk tid. Historien kastar sin skugga över oss. Ryska granater regnar över ukrainska städer. Men Europa har klarat det förut. Vår resa från skyttegravar till ekonomiskt och politiskt samarbete är ett föredöme i världen. I det befriade Cherson vajar nu

DET TALADE ORDET GÄLLER

EU-flaggan bredvid den blågult ukrainska. Därför måste den europeiska resan fortsätta. För fredens skull, för frihetens skull och för Ukrainas skull.

Tack.